

به نام خدا

تأثیر بازی بر خلاقیت، آموزش و یادگیری دانش آموزان

مؤلف :

سمیه شهریار

انتشارات ارسطو

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۳)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

سرشناسه : شهریار، سمیه، ۱۳۶۵
عنوان و نام پدید آور : تأثیر بازی بر خلاقیت، آموزش و یادگیری دانش آموزان / مولف سمیه شهریار.
مشخصات نشر : انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری : ۱۳۰ ص.
شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۴۰۸-۵۷۰-۲
وضعیت فهرست نویسی : فیبا
موضوع : دانش آموزان - بازی - خلاقیت - آموزش - یادگیری
رده بندی کنگره : PN۲۱۷۰
رده بندی دیویی : ۸۰۹/۲۳۰
شماره کتابشناسی ملی : ۹۴۹۳۸۸۰
اطلاعات رکورد کتابشناسی : فیبا

نام کتاب : تأثیر بازی بر خلاقیت، آموزش و یادگیری دانش آموزان

مولف : سمیه شهریار

ناشر : انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)

صفحه آرای، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر

تیراژ : ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ : اول - ۱۴۰۳

چاپ : زبرجد

قیمت : ۱۳۰۰۰۰ تومان

فروش نسخه الکترونیکی - کتاب رسان :

<https://chaponashr.ir/ketabresan>

شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۴۰۸-۵۷۰-۲

تلفن مرکز پخش : ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵

www.chaponashr.ir

به نام خالق زیبایی‌ها

سپاس و ستایس پروردگارم که روشنایی راهم شد و درهای علم و معرفت را به رویم گشود.

پروردگارا تشکر برای وجود پدر و مادرم که غرور من شدند و من از آنها "من" شدم. آنها که در آفتاب مهرشان تا ابد پایرجاست و هرگز غروب نخواهد کرد. به پاس محبت بی دریغشان....

تقدیم به پدرم پناه روزهای سردم، دلیل زنده بودنم، قوت قلبم

تقدیم به مادرم بال پروازم، سنگ صبورم، پناه خستگی‌هایم

تقدیم به همسرم، دوست داشتنی‌ترین همراه من که قدرت و جسارت نوشتن را از او دارم.

فهرست

۱۱.....	پیشگفتار
۱۳.....	فصل اول: کلیات بازی
۱۳.....	اهمیت بازی برای کودکان:
۱۵.....	بازی کردن بیرون از خانه.....
۱۸.....	مزایای بازی های گروهی برای کودکان.....
۱۸.....	انواع بازی گروهی کودکان.....
۱۹.....	بازی های سرگرم کننده.....
۱۹.....	بازی های فکری و آموزشی.....
۱۹.....	بازی های فعال جسمی.....
۲۰.....	بازی های تقلیدی و نمایشی.....
۲۰.....	بازی های با قاعده.....
۲۰.....	بهترین بازی های گروهی مناسب کودکان.....
۲۱.....	بازی کاراگاه.....
۲۲.....	بازی گوش به زنگ.....
۲۲.....	بازی پانتومیم.....
۲۲.....	بازی پیکشتری.....
۲۳.....	ویژگی های مهم بازی های گروهی برای کودکان.....
۲۴.....	مزیت بازی دو نفره خانگی.....
۲۵.....	انواع بازی دو نفره خانگی با وسایل ساده.....
۲۵.....	بازی دونفره واکنش.....
۲۵.....	بازی دو نفره قایم موشک کارتی.....
۲۶.....	بازی دونفره پاتک.....
۲۷.....	بازی دونفره لی لی دست و پا.....
۲۸.....	بازی دو نفره تیزبین.....
۲۸.....	بازی دونفره کندوی زنبور عسل.....

۳۰	تعاریف بازی
۳۰	تاریخچه
۳۲	اهمیت بازی
۳۴	نقش بازی در رشد اجتماعی کودک
۳۵	رشد خلاقیتها
۳۵	تقویت اعتماد به نفس:
۳۶	بازی ابزاری برای تجربه پیدا کردن:
۳۶	نقش بازی در رشد هوشی کودک
۳۶	نقش درمانی بازی
۳۷	انواع بازی

فصل دوم: اهمیت خلاقیت ۳۹

۳۹	اهمیت خلاقیت
۴۱	تفکر خلاقیت
۴۲	مفهوم خلاقیت
۴۳	تعاریف خلاقیت
۴۴	فرایند خلاقیت
۴۶	مراحل خلاقیت از دیدگاه آلشبرشت
۴۷	مراحل خلاقیت از دیدگاه استین
۴۷	مراحل خلاقیت از دیدگاه آمابیل
۴۸	مکاتب خلاقیت
۴۸	مکتب رفتارگرایی
۴۸	مکتب روانکاوی
۴۸	مکتب شناختی
۴۹	مکتب انسان گرایی
۴۹	مکتب روان سنجی
۵۰	مکتب عصب شناختی
۵۰	روش های آموزش خلاقیت

۵۱ روش تحریک مغزی
۵۱ فهرست خصوصیات
۵۲ فهرست سوالات
۵۲ ارتباط اجباری
۵۳ سینکتیکز
۵۴ عوامل مؤثر در پرورش خلاقیت دانش آموزان را بهتر بشناسیم
۵۵ عامل فکری - عقلانی
۵۵ عامل عاطفی
۵۶ نقش مدرسه
۵۷ نقش معلم

فصل سوم: نقش بازی و آموزش و پرورش بر بروز خلاقیت ۶۱

۶۱ آموزش و پرورش خلاقیت
۶۲ ویژگی های افراد خلاق
۶۳ معلم و شیوه های پرورش تفکر اخلاق
۶۳ فعال شدن شاگردان در کلاس
۶۴ ارتباط با اذهان خلاق
۶۴ تشویق اندیشه ها و پیشرفت های بکر و ناب
۶۴ هنر پرسش
۶۵ شیوه های پرسش خلاق
۶۷ ویژگی های شخصیتی افراد خلاق

فصل چهارم: یادگیری و خلاقیت ۷۵

۷۵ نحوه نگرش معلم
۷۵ نقش الگویی معلم
۷۶ نقش عاطفی معلم
۷۶ روابط آموزشی معلم و شاگرد
۷۷ روش فعال

۷۷	تعریف روش
۷۸	تدریس
۷۸	تعریف تدریس
۷۸	تدریس فعال
۷۸	روش تدریس غیرفعال
۷۸	فرآیند یاددهی فعال
۷۸	یادگیری
۷۹	تقسیم بندی روش تدریس
۸۴	نمونه هایی از روشهای نوین و سنتی:
۸۵	مقایسه روشهای سنتی و نوین در فرایند یاددهی - یادگیری:
۸۵	روش سنتی:
۸۵	روش نوین:
۸۶	روشهای تدریس سنتی و متداول:
۸۸	روش آزمایشگاهی:
۸۹	ادغام روشها، بهترین الگوی آموزش:
۸۹	بهترین روشهای تدریس کدام است؟
۸۹	شرایط اجرای موفقیت آمیز روشهای مناسب تدریس:
۹۰	محدودیتهای بکارگیری روشهای تدریس نوین:
۹۰	محاسن و مزایای روش تدریسهای سنتی:
۹۴	تاثیر برنامه درسی در خلاقیت
۹۵	انواع برنامه ریزی
۹۷	برنامه ریزی استراتژیک
۹۷	برنامه ریزی عملیاتی
۹۷	تفاوت برنامه ریزی استراتژیک و برنامه ریزی عملیاتی
۹۸	مفهوم و تعریف برنامه ریزی
۹۹	برنامه ریزی آموزشی
۱۰۰	انواع برنامه ریزی آموزشی:

۱۰۰ برنامه ریزی درسی
۱۰۱ عناصر برنامه درسی عبارتند از:
۱۰۲ انواع برنامه درسی
۱۰۲ طرح ریزی آموزش و پرورش
۱۰۳ برنامه ریزی نیروی انسانی
۱۰۳ برنامه ریزی آموزش و پرورش
۱۰۳ مفهوم برنامه ریزی درسی
۱۰۴ مبانی برنامه ریزی درسی
۱۰۷ انواع برنامه ریزی درسی
۱۰۷ مراحل برنامه ریزی درسی
۱۰۸ دیدگاه‌های مربوط به تعیین محتوا در برنامه درسی
۱۰۸ رویکرد روانشناسان رفتارگرا:
۱۰۸ رویکرد تربیتی (پرورشی)
۱۱۰ دیدگاه چند فرهنگی
۱۱۳ نیازسنجی
۱۱۳ ضرورت نیازسنجی در برنامه ریزی درسی
۱۱۳ اصول انتخاب روش تدریس
۱۱۵ انواع طرح های برنامه درسی:
۱۱۶ نگاهی به روش تدریس مبتنی بر خلاقیت
۱۱۷ گام های دست یابی به خلاقیت
۱۱۹ بیست اصل توسعه و پرورش خلاقیت دانش آموزان
۱۲۲ مراحل روش تدریس مبتنی بر خلاقیت
۱۲۲ مرحله نخست: ارائه ی مسئله
۱۲۳ مرحله دوم: راه حل یابی
۱۲۳ مرحله سوم: گزینش و کاربست
۱۲۳ مرحله چهارم: ارزشیابی
۱۲۴ تاثیر خلاقیت معلمان بر خلاقیت دانش آموزان در شرایط خاص یادگیری

.....

پیشگفتار

بازی کردن، شیوه‌ی یادگیری و ارتباط‌گیری کودک است. به بیان دیگر، بازی، زبان کودکان است. کودکان از طریق بازی، احساس خود را بیان می‌کنند. سؤال می‌پرسند و با محیط پیرامون ارتباط و زندگی را یاد می‌گیرند. بازی ابزاری برای فعال کردن قدرت تجسم و به تبع آن درک تجربیات زندگی است. بازی کردن به بیان احساس و ارتباط‌گیری کودک کمک می‌کند. بازی بخش مهمی از خوشبختی و رشد سالم کودک است. در کل، حس کنجکاوی و توان یادگیری را افزایش می‌دهد.

مراقبت از خواهر و برادر و کمک به کارهای خانه البته که برای رشد کودک مهم است. همکاری در خانه به یادگیری و رشد کودک کمک می‌کند. از سوی دیگر، اختصاص زمان ویژه‌ای برای بازی، مخصوصاً برای بچه‌های زیر ۱۲ سال از منظر سلامت روحی - روانی و جسمی الزامی است. مراقبت از خواهر و برادر وقتی به عهده‌ی بزرگترین فرزند باشد و آن فرزند مثلاً ۸ ساله باشد مانع رشد سالم آن فرزند بزرگتر نمی‌شود. کودکان برای گذر از دوران کودکی به بزرگسالی نیاز به فرایند رشد سالم دارند. از آنجا که کودکان هنگام بازی خود را در فضای ایمن حس می‌کنند، می‌توانند این فرایند را به راحتی بگذرانند. برای افزایش حس احترام، محبت و امنیت کودکان باید بازی کنند.

فصل اول: کلیات بازی

اهمیت بازی برای کودکان:

- مهارت حل مسئله و مشورت را ارتقا می دهد.
- به ارتقا مهارت‌های زبانی، صحبت کردن و ارتباط‌گیری کمک می کند.
- به واسطه‌ی خیال‌پردازی مهارت درک محیطی اش افزایش می یابد.
- حافظه‌ی کوتاه‌مدت و بلندمدت را تقویت و یادگیری را تسهیل می کند.
- توان جسمی را نیز ارتقا می دهد. در برخی از بازی‌ها ماهیچه‌های کودک تقویت می شود.
- مهارت بیان احساس‌شان تقویت می شود.
- راه‌کارهای شناخت احساسات و حل فشارهای احساسی را بهتر یاد می گیرد.
- هماهنگی چشم و دستش تقویت می شود و به کنترل حرکاتش کمک می کند. به تعادل و تقویت ماهیچه نیز کمک می کند.

برای کودک زمان و فضای ایمن فراهم کرد.

برای فرزندتان فضای بازی مهیا کنید. به‌ویژه برای کودکان خردسال داخل منزل بدون نگرانی از کثیف کاری فضا تخصیص دهید. مثلاً با انداختن یک پارچه یا ملافه زیر اسباب‌بازی‌هایش فضای بازی را ایجاد کنید. گاهی کودک دوست دارد به تنهایی بازی کند. به خواسته‌اش احترام بگذارید. می‌توانید در جاهای مختلف خانه محیط بازی فراهم کنید و به کودک بگویید: «بیا اینجا بازی کن» یا «فضای بازی تو اینجاست». می‌توانید در سالن، آشپزخانه یا اتاق با پهن کردن ملافه فضای بازی را مشخص کنید. یادآوری کنید که تمام وسایل خانه می‌تواند اسباب‌بازی باشد.

برای بازی کردن می‌توانید اسباب بازی یا هر وسیله‌ی بازی را در نظر بگیرید. اما قدرت تخیل کودکان خیلی بیشتر از تصور ماست. شرط اساسی بازی کردن، داشتن اسباب‌بازی‌های خاص و گران قیمت نیست. بازی با خیال‌پردازی و داستان‌سازی ایجاد می‌شود. می‌توان از کاغذ یا دستمال هم اسباب بازی ساخت.

برای بازی‌سازی کودک هر چیزی می‌تواند اسباب‌بازی باشد. کودکان می‌توانند با قاشق، قاشق چوبی، دستمال‌ها، نخ، قوطی، ملافه‌های کهنه، یک سینی با نخود و برنج می‌تواند، خانه و فرزندان-شان و یا حتی ماشین‌های فضایی‌شان را تصور کنند. در بازی کودکان، پر کردن سنگ در بطری پلاستیکی یک گنجینه و بستن ملافه دور کمرش لباس شیک تصور می‌شود. کودکان با استفاده از میمیک‌های صورت، حرکت بدن و یا بیان داستان و صحبت کردن هم بازی می‌کنند.

فراموش نکنید: اسباب بازی کودکان نباید تیز و یا شکستنی باشد. وسایل نوک تیز، یا برنده و وسایل سنگین نباید در بین اسباب‌بازی‌ها باشد. باید به کودک بفمانید که وسایل گران قیمت به لحاظ مادی یا معنوی اسباب‌بازی محسوب نمی‌شوند. وسایل کوچک مانند مهره هم خطرناک است. ممکن است کودک خردسال آن را قورت دهد. باید به تمام وسایل بازی خردسالان دقت کرد، حتی حین بازی کنارشان بود.

حین بازی ممکن است ریخت و پاش یا سر و صدا هم ایجاد شود. مخصوصاً زمانی که بچه زیاد بیرون نمی‌رود و بیشتر وقت خود را داخل منزل سپری می‌کند، این ریخت و پاش و سروصدا ممکن است بیشتر شود. شما باید به نحوی که برای خودتان و همسایگان‌تان مشکل ایجاد نکند اجازه ریخت و پاش و سر و صدا بدهید. اگر دیدید امکان دارد همسایه‌ها ناراحت شوند می‌توانید به آنها بگویید: «بچه‌ها در خانه بازی می‌کنند، ببخشید اگر کمی سر و صدا دارند» و به این روش به آنها اطلاع دهید. خیلی‌ها وقتی متوجه می‌شوند سروصدا از بازی کودکان است درک می‌کنند. برخی هم بعد از ساعت خاصی درخواست قطع سروصدا را می‌کنند. هر دو طرف باید شرایط یکدیگر را درک کنند.

بازی بچه‌ها ممکن است نسبت به یکدیگر متفاوت باشد. برخی بازی‌ها پر سروصدا و برخی بی‌صدا هستند. اگر کودک‌تان به اندازه‌ی کافی بزرگ شده باشد می‌توانید به اون زمان انواع بازی‌ها را هم یاد بدهید. مهم است که کودک متوجه شود که نباید باعث ناراحتی دیگران شود. با کودک

صحبت کنید که نباید بازی های پر سر و صدا را از شب ها بعد از ساعت خاصی یا وقتی خواهر برادرش خواب هستند یا در خانه مهمان یا بیمار هست انجام دهد.

بازی کردن بیرون از خانه

بازی کردن خارج از خانه نیز برای رشد و سلامت کودکان مهم است. اگر در جایی زندگی می کنید که کودک می تواند بیرون از خانه در فضایی امن با دوستانش بازی کند حتما اجازه این کار را بدهید. حتی تشویقش کنید.

وقتی کودک بیرون از خانه بازی می کند: با همسن و سال های خودش بازی کند، از خانه زیاد دور نشود، اگر قرار است با دوستانش به جایی دورتر از خانه برود حتما اطلاع بدهد، وقتی صدایش می کنید به خانه برگردد، اگر با مشکلی مواجه شد حتما اطلاع بدهد. اینها باید تبدیل به قانون خانواده شود و نظارت گردد. باید کودک در خارج از خانه راحت باشد برای همین باید نگران نبودن و از لباس های کهنه اما راحت استفاده کند که اگر کثیف شد مشکلی پیش نیاید. لباس مدرسه یا لباس مهمانی برای بازی کردن خارج از خانه مناسب نیست.

همچنین؛

- باید بداند حداکثر تا چه ساعتی می تواند بیرون باشد.
- با افراد غریبه اصلا صحبت نکند حتی اگر باید کنارشان بایستد .
- محیط بازی شان باید محیز امنی باشد .

این موارد را به طور شفاف با کودکان در میان بگذارید .

هر کودک با دیگری متفاوت است. هر کودکی دنیای خاص خودش را دارد. کارهایی که یک کودک انجام می دهد شاید برای کودک دیگر سخت باشد. سرعت و روش یادگیری در هر کودکی متفاوت است. علایق و مسائل خاص خودش را پیدا کردن و اجازه دادن به کودک برای کشف خودش بسیار اهمیت دارد. فراهم کردن امکان کشف و رشد علایق و مهارت های کودک هم بسیار مهم است .